

Szomorú purim Komáromban



► Néhány órával az országos veszélyhelyzet kihirdetése előtt hozta meg közösségünk azt a nehéz és fájdalmas döntést, hogy a résztvevők egészségének védelmében lemondja az idei purimi összejövetelt. A tervezett programjaink így elmaradtak. Részletek lapunk harmadik oldalán.

Tájékoztató

A koronavírus járvány idején programjaink szünetelnek. Amint a helyzet jobbra fordul, újra indítjuk tevékenységünket. Erről lapunk hasábjaink is tájékoztatjuk olvasóinkat. Mindenkinek jó egészséget kívánunk! ◀

Pészach ünnepe

Pészach ünnepe **április 8-án**, szerdán este kezdődik. Az első két nap (április 9. és 10. főünnep). **Április 11-14-ig** félünnepnek vannak. Az utolsó két főünnepi nap **április 14-én**, kedden este kezdődik. Pészach 8. napja **április 16-án**, csütörtökön naplementekor ér véget. A főünnepiken a komáromi zsidó temető nem látogatható. Minden kedves Olvasónknak kóser pészachot kívánunk! ◀



Széder este

A koronavírus miatti helyzetre való tekintettel az idei közösségi széder elmarad. A macesz beszerzésének lehetőségéről telefonon vagy elektronikus úton értesítjük tagjainkat. Megértésüket köszönjük! ◀

Szerkesztői gondolatok

Ülök a szlovák közszolgálati televízió műsora előtt, pár perc és kezdődik Scheiner Péter, Zürichben élő hittestvérünk Lépésről lépésre című dokumentumfilmje.



PASZTERNÁK ANDRÁS

Húsz év krónikája a komáromi közösségről, 1999 és 2019 között forgatott képkockák köszönnek vissza a képernyőről. Az elmúlt évek alatt, a különböző változatokból számos beszélgetés, jelenet már ismert, de feltűnnek eddig még nem látott képkockák is. A több mint egyórás alkotást Péter személyes kommentárjai, gondolatébresztő felvetései teszik még teljesebbé. Az új látásmód egészen más szemszögbe helyezi a korábban már hallott mondatokat. Nehéz könnyek nélkül végignézni a filmet, látni a Menház tizenöt – húsz évvel ezelőtti állapotát, a megannyi kedves arcot, akik ma már nincsenek közöttünk. Mennyire élveznék ők a megújult teretek nyújtotta kényelmet, mesélnének, velünk lennének egy-egy programon. Órákon át a látottak hatása alatt vagyok, ha más nem, ennyi biztosan fennmarad az elmúlt esztendő történéseiből az utókornak. A mozgókép a napokban több filmfesztiválon is bemutatásra került/kerül Zürichből Bécsig. Köszönet Péternek, feleségének Susinak, s mindazoknak, akik tettek azért, hogy ez a film elkészülhessen! ◀



Közösségi mozaik – kép(ek) a hitközség múltjából –



► Tizenhárom évvel ezelőtt, 2007 tavaszán, a budapesti Hunyadi téri zsinagóga Generációk Klubjának közel ötven tagja látogatott el Komáromba, hogy közösen ünnepeljünk purimkor. A közösség történetének megismerését követően vendégeink megtekintették a temetőt, Domán István főrabbi és Venczel György kántor gyászimát recitált a sírok tövében. Délutánra megtelt a zsinagóga, Pasternák Antal elnök köszöntő szavait követően a főrabbi úr szólt az ünnep eredetéről és hagyományairól. A napot Klein Judit vidám dalai koronázták meg, az ismert dallamokat vele együtt dúdolta a közönség is. Nem maradhatott el a kölcsönös ajándékozás sem, a pesti vendégek ajándékát Gervai László elnök nyújtotta át.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy

10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

Cím: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Hitközségi Híradó – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja, alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő:** Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak:** Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő:** Saláth Richárd, **olvasószerkesztő:** Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomatás:** Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Faliújság rövid hírek

A HH-t, a Shalom klubot és a KZSH-t anonimitásukat kérő adományozók támogatták. Köszönjük!



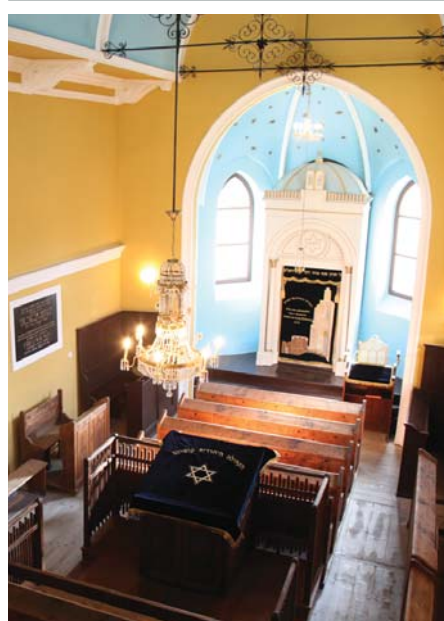
A KZSH irodája a veszélyhelyzet miatt határozatlan ideig zárva tart, közösségünk online érhető el a kile@menhaz.sk címen.



Tavasza és nyára számos látogató jelentkezett be hozzánk, reményeink szerint fogadni is tudjuk majd őket.



Komárom városától és a BGA-tól támogatásban részesültünk a 2020. évre. Köszönjük!



Támogatóink / naši sponzori:



„Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín“

Szerettem volna Jeruzsálemben ébredni, s azt hinni ez csak egy rossz álom

Amikor felszállt velünk a repülő, 2017 tavaszán, egy egyhetes izraeli út után a Ben Gurionról, azt gondoltuk, nemsokára jövünk újra. A sors úgy hozta, hogy egészségi problémák miatt a következő években nem tudtunk visszatérni a Szentföldre. Fél éve éreztük, újra van erőnk, hogy nekivádjunk az ereci kalandoknak.

A jegy megvásárlása után le is töltöttem a légitársaság appját, a visszaszámláló 139 napot mutatott a március 11-i kirándulásig. Naponta rápillantottam, s hangoosan jeleztem a feleségemnek, már csak 138, 137, 136... van az indulásig. Gondosan elterveztük a hét nap programját, kettő Jeruzsálemben, utána kis rokonlátogatás Ashkelonban, majd zárásként két éjszaka Tel-Avivban. Összegyűjtöttük, mit nézünk majd meg, mely számunkra oly fontos helyszíneket keressük fel. Elhatároztuk, hogy a repülőtérről - a mindig halogatott Rav-Kav kártya beszerzése után - az új vonattal utazunk majd Jeruzsálembé, melyet nem volt még lehetőségünk kipróbálni. Átszállunk a villamosra, a King Georgan megkeressük azt az erélyt, ahol az első közös jeruzsálemi

utunk során üldögéltünk. A szállás elfoglalása után végigsétálunk a Ben Yehudán, lenézünk a Mamillához. Szóval ma reggel már Jeruzsálemben ébredtünk volna, biztos elmentünk volna a siratófalhoz, az óvárosi barangolás után beültünk volna kedvenc éttermünkbe.

A sabbatra leutazunk a rokonokhoz és kedves ismerősökhöz kedvenc tengerparti „kisvárosomba”, végigjárjuk a 2011-13 közötti, kinti posztdoktorkodásom során megismert helyeket a tengerparttól a belvárosig. Rácsodálkoztunk volna, mennyit változott a település, a gomba módra szaporodó városrészek színes világa. Az ünnep előtt vagy után talán a temetőbe is kinéznénk, néhány már fájón hiányzó hozzátartozó sírjához.

Vasárnap Tel-Aviv felé vennénk az



Szomorú purim 5780

Néhány órával az országos veszélyhelyzet kihirdetése előtt hozta meg közösségünk azt a nehéz és fájdalmas döntést, hogy a résztvevők egészségének védelmében lemondja az idei purimi összejövetelet. A tervezett koncert, a Megila-olvasás, a kvízzjáték, a jelmezek bemutatása és a finom falatok elfogyasztása így elmaradt. Másnapra betiltották a rendezvények tartását, ezért a Komáromi Zsidó Hitközség is felfüggesztette a programjait és a személyes ügyintézés irodájában. Vigyázunk magunkra és egymásra! ◀



irányt, azzal a céllal, hogy felkeressük a „mindig felkeresendő” pontokat. A legkiemelkedőbb cél, kedvenc padunk megtalálása a jacht-kikötő melletti sétányon, a vaskerítéssel körbezárt strandocská mellett, ahol annyira jókat beszélgettem anno a legjobb barátommal, majd a barátónómmal, a mennyasszonyommal és a feleségemmel. Előtte betérünk egy kis éjjelnappaliba egy májízú padlizsánkrémért és két kifliért. A naplementét nézve majszoljuk a finom falatokat egy jéghideg narancsos Prigat kíséretében.

Megnézzük, milyen lett a megújult szökőkút a Dizengoff közelében, megszámoljuk az új toronyházakat, s biztos benézünk valamelyik múzeumba is. Ha még találunk, egy nyomtatott Új Kelet is kerül a bőröndbe szuvenírként.

Jah, volt egy kedves meghívásom a helyi magyar klub vendégeként is, csak még a meghirdetés előtt elnapoltuk a rendezvényt a koronavírus miatt.

Szabadság helyett, most idehaza Pesten, home office-ban, mert a munkahelyem bizonytalan időre bezárt. Vigyázzon magára minden Olvasó, már amennyire járványhelyzetben lehet. Csak jó híreket itt is, ott is! ◀

Paszternák „KisPaszti” András

PA

Budapest, 2020. március 12. reggelén

Hetvenöt éve kísért Auschwitz emléke

Beszélgetés Nagyné Strasser Etelkával – 2. rész

Hogy viselték a nyári rekkenő hőségben a zárt marhavagonokban a több napot tartó utat?

A mi vagonunkban mindenki túlélte, de minden „szállítmánynál” voltak, akik meghaltak mielőtt a vonat célba ért volna. Ahogy megérkeztünk Auschwitzba, azonnal szétválogattak minket. Az idősebbeket, a gyengéket, a várandós nőket, és azokat, akiknek gyerek volt a karjukon azonnal külön állították. Megesett, hogy ha az anyuka munkára alkalmasnak tűnt, a kicsit egy idősebb nő kezébe adták, és azzal küldték a gázkamrába. Ekkor láttam utoljára a szüleimet, a 14 éves öcsémet, Artúrt, az 5 éves húgomat, Ilonkát, a kilenc hónapos kistestvéremet, Editkét, a nagymamát és a két túlélő nagybátyám, Lengyel Sándor és Ignác családját. Édesapám lánytestvéreinek szerencsésük volt, őket olyan jó emberek, akik nem féltek vállalni a veszélyt, itthon elbújtatták.

El tudtak búcsúzni egymástól? Emlékszik az utolsó mondatokra, amit még váltottak?

Nem. Ahogy megérkeztünk, hihetetlenül gyorsan pörögtek az események. Mire felocsúdtunk, már bikacsókkal noszogattva tereltek minket a zuhanyozóba, majd német katonák lenyírták a hajunkat, a szőrzetünket. Miután kaptunk ruhát, a tizenöt éves húgomat máshová vitték. Jobb munkára. Minket meg a szállásunkra kísérték. Útközben nem szólhattunk egymáshoz, nem is bírtunk volna, csak néztük, ahogy a kéményből száll föl a fekete füst. Szinte elviselhetetlen volt a kemencék felől áradó émelyítő szag. Akkor már biztosan tudtuk, hogy haláltáborban vagyunk. Amíg ott voltam, állandóan, megállás nélkül füstölt a kémény.

Ilyen körülmények között, hogy lehetett egyszerre feldolgozni a gyászt és azt, hogy az ember élete esetlegessé, bizonytalanná válik?

Nehezen. Köztünk is voltak, akik megtébozodtak. Furcsa, hogy amikor ott voltam, abban a kilátástalan helyzetben, mintha úgy próbált volna védekezni a lelkem, a túlélő ösztönöm, hogy érzelmi

szinten nem engedte hozzám közel a látottakat. Volt, hogy elsírtam magam, de az életszeretemet erősebb volt a félelmemnél. Meg hát akkor még csak tizenhét éves voltam. Valójában már itthon, amikor a látottak emléke megállíthatatlanul tört utat magának a gondolataimban, tudatosítottam, hogy mit éltem át, minek voltam a részese, és hogy sokszor mennyire a véletlen, vagy a szerencsén múlt az emberek élete.

Akiket a tábori orvosok munkára alkalmasnak ítélték, azokat a közeli bányákban, gyárakban dolgoztatták. Önöket hogyan osztották be?

Minket a Krakó közeli Płaszówba, a kőbányába vittek. Embert próbáló munka volt. Jól jött nagyon a bakancs, mert akiknek nem volt cipőjük, csak papucsuk, sokkal kiszolgáltatottabbak voltak. Egész nap, reggeltől estig hordtuk a nehéz köveket a hegy másik oldalára, miközben a lengyel kápók durván, kíméletlenül bántak velünk. A jobb családokból származó asszonyok, akik nem voltak hozzászokva a fizikai munkához, nem sokáig bírták. Elfáradtak, megbetegedtek. Őket ott helyben lelőtték. Meg tizedeltek is. Sorakozónál igyekeztünk a nővéremmel mindvégig a sor közepére állni. Valami csoda folytán megúsztuk. Egy idő után visszakerültünk Auschwitzba. Hivatalosan csak akkor vettek minket nyilvántartásba. A bal alkaromba tetoválták a számomat, 19010. Jól látható még most is. Ezúttal nem a főtáborban, hanem a birkenauai altáborban szállásoltak el minket. Nem volt ott még víz sem. Ha esett az eső, kitettük a bőgrénket, és akkor legalább tudtunk inni egy kis esővizet. Naponta egy tányér üres levest és egy darab fekete kenyeret kaptunk. A barakkban, ahol laktunk, a deszka priccseken nem volt még egy darab rongy sem. Hideg időben egymást melegítettük, hogy valahogy kibírjuk. Egyre jobban aggódtam a nővéremért, mert neki testileg-lelkileg is fogytán volt az ereje. A létszámenellenőrzéseknél állandóan rettegettem, nehogy összeessen, mert aki beteg volt, vagy gyenge azt azonnal elhurcolták a gázkamrákba. Volt, hogy halkan énekeltem neki. Azt hiszem nekem



az a tudat adott erőt, hogy benne tartanom kell a lelket. Ha én összeomlottam volna, akkor mindkettőnknek vége. De nem esett nehezemre, mert alapvetően mindig optimista ember voltam.

Auschwitz-Birkenauban minden harmadik ember magyar volt. Érezhető volt valamiféle összetartozás? Igyekeztek segíteni egymásnak?

Igen, de többnyire a rokonoknak, ismerősöknek, barátoknak. Egyik este a barakkunk körül járkáltunk, amikor a drótkerítés túloldalán megláttam a húgomat. Elmondhatatlan mennyire megörültünk egymásnak. Elmesélte, hogy neki „jó” sora van, mert a kápó, akihez tartozott, az anyukánk pöstyéni unokatestvére volt, és rokoni alapon annyi enivalót szerzett neki amennyit csak tudott. Megígérte, hogy esténként a drótkerítés alatt csúsztat át nekünk is. Az őrtoronyban szolgáló katona azonban észrevette, hogy beszélgetünk, és lőtt. A mellettem álló „ártatlan” asszonyt találta el. Holtan esett össze. Többet beszélgetni nem mertünk, de esténként, amikor könnyebb volt kijátszani az örök éberségét, rendre juttatott nekünk egy kis enivalót.

A szövetséges katonák ekkor már egyre közelebb jártak a táborhoz. Érezni lehetett a feszültséget, a németek nyugtalanságát?

Aki munkaképes volt azokat átküldték más táborokba. Mi még szeptemberben a nővéremmel együtt a gubeni munkatáborba kerültünk. Borzasztóak voltak a körülmények.

Folytatás a következő oldalon.

Folytatás az előző oldalról.

Mindenki kapott egy pokrócot, ami éjjel takaróként szolgált, nappal meg kabátként. A szállásunkon dermesztő volt a hideg, és ha valakit rajtakaptak, hogy beszélgetett, egész éjjel meztelenül kellett állnia. Napi tizenkét órát dolgoztunk, két műszakos beosztásban a helyi lőszergyárban. Itt nemcsak foglyokat alkalmaztak, de német asszonyokat is. Volt két nagyon arany szívű nő, akiknek megesett a szívéjük rajtunk, és rendre becsempésztek nekünk egy kis zsíros kenyeret, paradicsomot a fiókba. Többnyire odaadtam a nővéremnek, mert neki az a kis marharépa leves, amit ellátmányként kaptunk nem volt elég. Már majd elfújta a szél, pedig előtte nálam sokkal nőiesebb, csinosabb lány volt. A nagynénink itt betegedett meg. Amíg ő a betegszobán feküdt, kölcsönadta a ruháját, mert mindenkinek csak egy volt, így végre ki tudtuk mosni a sajátunkat. Azt más ember el sem tudja képzelni, hogy mi mennyire örültünk annak, hogy tiszta lett a ruhánk. Február 3-án, amikor felszármolták a lágert, a tábori kórház többi betegével együtt kivégezték őt is.

Őnök tudták, hogy valójában a németek már elveszítették a háborút és tulajdonképpen a szövetséges haderő elől menekülnek?

Akkor még nem. Csak azt tudtuk, hogy egyre beljebb visznek minket az az országban ahogy közeledik a harc vonal. Pár nap után az ócska papucs lemállott a lábunkról, mezítláb tapostuk a jeges, fagyos földet. Esténként, többnyire istállóban aludtunk. Egy idős német és egy magyar származású SS katona felügyelte a sorainkat. Emberségesek voltak. Ha valamelyik házból dobtak ki nekünk ételt, cipőt vagy meleg ruhát, szemet hunytak fölötte. Minden nép között vannak jó emberek. Frankfurtnál lekanyarodtunk, erdőközön,

mezőkön vágunk át. A náci katonák az volt a tervük, hogy amint megérkezünk Bergen-Belsenbe, megmérgezzék minket, de arra már nem volt idejük. Sokakat belelőttek a vizes medencébe, mi meg másnap abból kaptunk inni. A németek tomboltak, teljesen meg voltak vadulva. Egy lengyel káptól hallottuk, hogy már csak pár napig kell kihúznunk, mert vége a háborúnak. És tényleg, jöttek a tankok, és az amerikai katonák felszabadították a táborát. Ők nagyon kedvesen viselkedtek. Kaptunk azonnal élelmiszer csomagot. Volt benne keksz, csokoládé, tartós tej, konzerv. Bőséges volt. A kenyér meg halmokban állt, de mi nem mertünk enni. Elvettünk egyet, de attól tartottunk, hogy többet nem kapunk, így eltettük „későbbre“. Ez mentett meg minket. Sokan, a foglyoknak több mint a fele, akik a hosszú éhezés után leterheltek a gyomruk, a felszabadulás napján haltak bele az evésbe. A kéthetes karantén letelte után, megkérdezték hová szeretnének menni. A húgomat Svédországba vitték gyógykezelésre, ő egy év után jött haza, mi meg a nővéremmel felszálltunk egy teherautóra és elindultunk szülővárosunkba. Mehettünk volna bárhová, de mi az életünket, ha már egyszer életben maradtunk, csak otthon, Komáromban tudtuk elképzelni.

A háború ugyan már véget ért, de még sok időbe telt míg Európában ismét rend uralkodott, és az élet visszatért a régi kérekvágásba. Viszontagságos volt az útjuk hazafelé?

A pilzeni vasútállomásig teherautóval hoztak el minket. Ott kaptunk fejenként 100 koronát és egy kék igazolványt, amivel bizonyítani tudtuk, hogy koncentrációs táborból jövünk. A Pozsonyba tartó vonat indulásáig még volt időnk, bementünk hát a városba. Amikor megláttunk egy hentesüzletet, elhatároztuk, veszünk tíz

deka szalámit. A hentes, egy idősebb ember, ránk nézett, szeme megtelt könnyel és nem volt hajlandó elfogadni tőlünk egy fillért sem, hiába erősködöttünk, hogy kifizetjük. A kálváriánk azonban nem ért véget, mert Pozsony előtt az orosz katonák megállították a vonatot, azokat, akik fogolytáborból tartottak haza leszállították és gyalog bekísérték a pozsonyi rendőrfőkapitányság udvarára. Ott elszedték az emberektől a jobb kabátokat, órákat vagy értékeesebb dolgokat, amiket az élelme-sebbje a felszabadító katonáktól szerzett magának. Nekünk akkor sem volt semmink. Elkeseredésünkben rettenetesen sírtunk a nővéremmel, mert azt mondták nekünk, hogy ha a németeknek tudtunk ingyen dolgozni, akkor dolgozhatunk az oroszoknak is. Már majdnem ránk sötétedett, mire megérkezett a rendőrfőnök, aki mindenkit azonnal szabadon engedett. Az állomáson meg sem mertünk muikkanni, féltünk nagyon, mert azt már mi is tudtuk, hogy az akkori új csehszlovák kormányának köszönhetően igencsak magyarellenes a közhangulat. Ráadásul kiderült, hogy Újvárból nem mennek vonatok Komáromba, mert lebombázták a hidakat. Úgy döntöttünk, akkor Budapesten keresztül jövünk haza. Pesten napokig kellett várunk, mert a vonatok ritkán jártak, az állomás meg tömve volt várakozó utasokkal. De nagyon rendesek voltak velünk, mert amerre jártunk, mindenhol kaptunk enni. Végül az egyik vonatra felfértünk. A nővéremnek a lépcsők tetején, nekem meg a lépcsőkön lett helyem. Egy ismeretlen férfi meg ráállt az utolsó lépcsőfokra és Komáromig védelmezőn előttünk állt, nehogy leessünk. Nyár volt, július, meleg este, de ennek ellenére, amikor leszálltunk a kivilágítatlan komáromi állomáson, mi ketten, senki más, inunkba szállt a bátorságunk. Pesten sok történetet hallottunk az orosz katonák nőekkel szembeni rémtetteiről, így rettegve bekorodtunk egy bokorba. Gondoltuk megvárjuk a virradatot, amikor léptekre letünk figyelmesek. Az orosz járőrök voltak. Szerencsére, amikor megmutattuk nekik az igazolványunkat, elköszöntek. ◀

Folytatjuk.

Janković Nóra írását, mely a komáromonline.sk oldalon jelent meg, a szerző és a portál hozzájárulásával közöljük.



PASZTERNÁK
ANDRÁS

92. fejezet: A reptéri csók íze

(2012. október 19.)

Avárosszéli Aluf Sade megállóban vetünk búcsút a 400-as járaton Bnei Brak felé tartó utastársainktól. Közben a 63-as városi buszra vártunk, elhúzott mögöttünk a Jeruzsálemben hiába várt 427-es. Ezek szerint mégis az Internetnek kellett volna hinni, s nem a Tachanat Merkaziton kifüggesztett, a pénteknél áthúzott menetrendnek. A csomagok hazavitele után újra ott ültünk a fehér-kék járművön, s 45-50 perc alatt be is értünk Tel-Avivba. Barátnőm végre megérthette, miért nem töltöm a szabadidőmet a beachen. Két órát utazni egy kis pancsolásért? Hát igen, a csúcsforgalom idején Ramat Gan valóban vidéknek számít.

Mintha egy amerikai romantikus filmből léptünk volna ki, úgy sétáltunk végig a tengerben a szállodákkal szegélyezett partszakaszon. Amikor a ragyogó napsütésben kedvesem szemébe néztem, újra szerelmes kamasznak éreztem magam. Nem csak céltalanul bolyongtunk odalent, fontos küldetésünk volt. Egy padot kellett megkeresnünk, amelyen februárban hosszú ideig üldögéltünk egymás mellett, s nagy valószínűséggel mindketten azon törtük a fejünket, hogyan is kéne elmondani, hogy nem vagyunk közömbösek egymás iránt. Mint ahogy február 19-én lejegyeztem a Posztdok Naplóba: „Délután séta a tengerparton, hosszú, „már nagyon hiányzott” beszélgetés egy padon a pálmafák alatt korszortvezető társammal.” Nyolc hónap elteltével újra ott ültünk ugyanazon a utcabútoron, a jacht-kikötővel szemben. Ezúttal már mint egy pár, két ember aki elkezdte tervezni a közös jövőjét. Mire az ünnep beköszöntött, vissza is tértünk a külvárosi otthonomba. Sushi vacsora, feledhetetlen beszélgetések.

Szombatra tele voltunk kirándulási tervekkel, aztán, mint azt Jeruzsálemben megszoktuk, gyorsan felül is írtuk azokat. Este azért benéztünk Tel-Avivba, hogy találkozzunk kapcsolatunk egyik legnagyobb drukkerével, Rosival, a nyári tábor-pszichológusok gyöngyével.

Megállíthatatlanul múlt az idő, előrevetítve a közeli búcsúnkat szerelmemmel. A kalandoknak azonban még nem volt vége. A repülőtérre menő taxink nem tért rá a 4-es útra. A sofőr a GPS-t követve ismeretlen utakon vitt minket hátulról elérve a légikikötőt. A soha véget nem érő úton lepergett előttem a kép, amint elrabolnak minket, s Rambót megszegyenítő bátorsággal mentem meg a mellett ülő társam az óriult taxis karmai közül. Szerencsére a végén felbukkant a Ben Gurion épülete, s nem volt szükség Kung Fu Paszti Panda tudományára.

Kicsit meglepett, amikor az utazó „ismerősöm” biztonsági kiérdezése során, hozzám is odajött /pedig tisztos távolból szem-



Kék-fehér hétköznapiak

létem az eseményeket/ az illetékes, hogy meggyőződjön, valóban nálam járt-e a repülni akaró „utas”.

Volt még pár percünk, mielőtt a Nagy Ő eltűnt volna a tranzit rotundájának irányába. Búcsúzás, ölelés, csók, melynek íze jó néhány hónapig hiányozni fog a posztdok életéből. Ott álltam a bejáratnál még egy ideig, aztán szem elől tévesztettem. Véget ért a tíz mesebeli, varázslatos nap. Útban voltam Ramat Gan felé, a könnyemmel küszködtem, már most nagyon hiányzott.

(2012. október 20.)

Amikor kicsi voltam, a nyári szünet utolsó napján korán küldtek fürödni, anyáék azt mondták, ilyenkor minden gyereket megmosdatnak, s hamar elfogy a meleg víz. Egy-egy újabb tanév vagy akadémiai év kezdetén eszembe jut ez a kis történet a gondtalan komáromi gyermekévekből. Másnap reggel tisztán, ünneplőben ott sorakoztam osztálytársaimmal a Béke Utcai Alapiskola sportpályáján vagy a szemközti szabadtéri mozi lelátóján. Később jöttek az ünnepi reggelek a Selye János Gimibem, majd az elsős „kézfogó” az ELTE-n. A további években nem voltak már ünnepélyes ceremóniák, a tanulmányi osztály előtti sorban állások jelezték, itt az ideje újra beülni a padba, visszatérni a laborok világába. Az MTA Kémiai Kutatóközpontjában dolgozó emberként szinte feledésbe is merültek ezek az évindító alkalmak. Néha feltűnt egy-egy diákcsoport, akiknek laborgyakorlatot tartottunk, s a doktori iskola kezdetével ismét a tanulmányi osztály meglátogatása jelezte, az élethosszig tartó tanulástól nem lehet szabadulni.

A dolgok tavaly júniusban változtak meg, azzal, hogy posztdokként egy oktatási intézményben kezdtem el nanotechnológiázni. Azaz pont, hogy nem változott meg semmi, hiszen a nyári szünet kezdetén léptem át a Szentföld határát. Az első jel, amely azt mutatta, nem csak páran lézengünk a kampuszon, a nagy közös munkavédelmi oktatás volt, mint arról be is számoltam 103 bejegyzéssel korábban: „... egész napos munkavédelmi oktatást tartottak a kémiasoknak. Az oktatás előtt az egyetem rektora köszöntötte a diákokat, tanárokat az új tanév kezdetén. A héber nyelvű fejtágításon elidőztem vagy két órát, aztán várt a labor... Pont a nyári szemeszter utolsó napjaiban érkeztem, így még nem láthattam a Barllant teljes fordulatszámom pörögni.”

Eltelt egy tanév, két szemeszterestől, szünetestől, s holnap elstartol a 2012/13-as Izraelben. Persze az igazsághoz hozzátartozik, azon kívül, hogy rendszeressé válnak a tanszéki és a kutatócsoport szemináriumok, tovább kell sorban állni a büfében, s többféle szendvicset rendelnek a kisboltba, nem nagyon van különbség a szünidei és a tanév alatti munkámban. Hát igen, ez a sorsa a laborba zárt kutatóknak.

Csütörtökön lement az idei fejtágítás, s végre a porral oltó működését ki is kellett próbálni, 13 év vegyészkedés után az elméletet felváltotta a gyakorlat. A tanévnyitó ünnepséget kihagytuk, a főnök szerint elég abból egyszer, s amúgy is héberül ment, amivel még mindig hadilábon állok. Szóval irány a kád, mert elfogy a meleg víz... s eredményekben gazdag akadémiai évet minden érintetteknek! Ja, hogy nincs is kádam, s a meleg víz sem vezetéken jön, hanem a háztetőn melegítik - részletkérdés. ◀

Folytatjuk.



DR. ORNA
MONDSCHIN

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből Csendet kérünk

Azuper ötcsillagos szálloda sajátossága a csend. Messze kell utazni, míg elérjük. Mellékutakon át vezet az út, elhagyott falvak, elhanyagolt mezők és gyümölcsösök között. Pár tehén és ló legel a magas fűben, talán várják a gazdájukat, de sehol sem látni, hogy hol lakhatnak a tulajdonosok.

Minden szép zöld, de nagy a csend. A város zaja után van ebben valami nyugodt, misztikus. Már órák hosszat utazunk, sehol a szálloda, biztosak vagyunk benne, hogy nem tévedtünk el, mivel nemrégiben hagytuk el a nagy kék tavat, amely a szálloda logóján szerepel. Kis türelem, biztatjuk egymást, a következő domb után ott leszünk.

Az út tovább kanyarog, zöld mezők, lombos fák, pár kecske, tehén és liba, de sehol egy ember, sehol a szálloda. A nap már készül esti pihenőjére, elbújik a magas hegy mögött, csak pár arany sugar simogatja az utat, mikor az első csillagok kezdik díszíteni a sötétedő eget. Meglátjuk a kivilágított épületet, megérkeztünk a szállodába.

A bejáratnál egy fürge portás percek alatt kipakolta a bőröndöket, egy másik elvette az autó kulcsait és a parkolóba vitte a kocsit. Az elején nem vettük észre, hogy itt valami nagyon furcsa. Ahogy beléptünk az előcsarnokba, felfigyeltünk arra, hogy az egyetlen zaj, a saját lépteink zaja. Pár vendég ült a kényelmes fotelokban könyvvel vagy újsággal, senki sem beszélt. A recepción egy robot köszöntött halk zenés hanggal, aláíratta a szükséges dokumentumokat. A mobiltelefonokat le kellett adni, csak egyszer egy nap szabad 5 percig használni egy különteremben. Nincs sehol rádió, televízió és semmi már kommunikáció. Nem szabad

hangosan beszélni, nem szabad gyorsan menni, futni és ugrani. A robotok 24 órán át szolgálnak, ha valamit szeretnénk, a falon található gombot kell használni, és az ügyeletes robot percek múlva megjelenik.

Mi a város, a modern élet zaja miatt kerestünk nyugodt, pár csendes napot. A szállodában mesterségesen próbáltuk csendes környezetet teremteni, messze a civilizációtól, ahol nem emberek, hanem robotok dolgoznak. Az első napok ideálisak voltak. Örültünk a nagy csendnek, de a következő napokba már vágytunk az emberi hangra, hiányoztak a városi zajok, és a mobil csengése nélkül kibírhatatlannak tűnt az élet.

Négy nap csendkúra után hazamentünk. Az út olyan szép volt, mint odafelé, de okosabbak voltunk. Fontos a kikapcsolódás, fontos a csönd és a nyugalom. A modern világ zajos, az emberek túl hangosan beszélnek, a kommunikációs eszközök hangosak és túlhasználtak. Lehet otthon is teremteni egy kis csendes menedékhelyet, nem muszáj messze utazni, hogy egy kis nyugalmat találjunk a világ intenzív ritmusa ellen.

A konyhai zajok más kategóriába tartoznak. Az ételkészítésnek minden lépésének megvan a saját hangja, amely sokszor jelzi, hogy mi készül. A habverő a sütemény előhangja, és a húsdaráló a töltött káposzta kezdete.

A következő recept pészachi, de az év többi napján a maceszt kekszre lehet cserélni:

Nagyon apróra kell törni 5 szelet maceszt. Majd megfőzzük 2 pohár tejjel (esetleg vízzel, kókusz vagy szójatejjel), és hozzáadunk 2 kanál vajat vagy margarint. Levesszük a tűzről, még mielőtt megpuhulna. Külön lábasban felolvasztunk 20 dkg tej- vagy étcsokoládét, hozzáadunk 2 kávéskanál vaníliát és az egészet a maceszhez keverjük. Aki édesebben szereti, adhat hozzá kevés porcukrot. Adhatunk hozzá mazsolát, diót, apróra vágott aszalt gyümölcsöt, marcipán darabokat, kókuszt, mandulát vagy meggyet.

Mindent összekeverünk, adhatunk hozzá pár kanál édes bort vagy likórt. Az egész masszát tepsibe rakjuk, kihűlés után szeletekre vágjuk, vagy kis gombócokat készítünk belőle és muffinpírban tálaljuk. ◀



Tu Bisvát a Bálint Házban

Vidám gyerekprogrammal köszöntötte a fák újévét a budapesti Bálint Ház. Állomásos játékok, izgalmas környezetvédelmi feladatok várták a kicsiket és a nagyokat. Volt színházi előadás a Zsidó Közösségi Színpad részvételével és tu-bisvát széder Verő Tamás főrabbi vezetésével, rengeteg gyümölcssel. A közösségi ház gazdag programkínálata a balint-haz.hu weboldalon érhető el. ◀

PA



Katarína Vinterová: Rodinná kronika Wilheimovci – 2. časť

Dlho som zvažovala, či napísať príbeh otcovej rodiny, veď koho to už zaujíma po toľkých rokoch. Je chvályhodné, že inštitúcia Európskej únie sa zaujíma o osudy rodín, ktoré boli postihnuté holokaustom. Nakoniec som sa rozhodla, že treba, aby sa osudy rodiny zachovali hlavne pre budúce generácie. Ani jedno z mojich piatich vnúčat nevie nič o hrôzach holokaustu, ani to, že sa bezprostredne týkali časti ich rodiny. Odkladám to s odôvodnením, že sú na to ešte malí, nepochopia to a možno ich to zraní. Ja som v ich veku vedela o rodine už všetko. Tak poďme na to.



V Osvienčime sa pri úvodnej selekcii Bözsi ihneď dostala kvôli dieťaťu medzi nepotrebných. Sestru Lili zaradili medzi práceschopných. Tá však povedala, že patrí spolu, sú jedna rodina, a tak prešla do skupiny odsúdenej na okamžitú likvidáciu. Sestry vzali Ivanka z každej strany za ruku a išli rovno do plynovej komory. Takto to dosvedčili ženy z Komárna, ktoré boli v rovnakom transporte a podarilo sa im prežiť. Na základe ich svedectva vyhlásili po vojne 32-ročnú Bözsi, 11,5-ročného Ivanku aj 34-ročnú Lili úrady za mŕtvych. Za deň ich smrti určili 22. jún 1944.

Akú hrôzu musela prežívať mladá žena, keď viedla syna do plynovej komory? Čo mu povedala? Poznám ich len z otcovho rozprávania, ale vždy, keď o tom niekomu hovorím – a treba o tom hovoriť, stiahne mi hrdlo a plačem, hoci už uplynulo 75 rokov od tej otrasnej udalosti. Moja sesternica Agnes sa zaoberá holokaustom a povedala mi, že u nich v Izraeli psychológovia tvrdia, že my, druhá generácia holokaustu, tiež trpíme traumou, ktorú sme síce neprežili osobne, ale ktorú na nás preniesli alebo priniesli do nových rodín so sebou naši rodičia, ktorí tieto hrôzy priamo prežili a často nám o nich rozprávali. Cítíme ľútosť, ale aj strach, aby sa to nezopakovalo.

Opatrujem dodnes modlitebnú knižočku

v maďarsko-hebrejskej verzii, ktorú darovala Bözsi jej mama. Napísala jej tam venovanie „Bözsike od mamičky 23.decembra 1931. Maj v celom svojom živote také židovské cítenie, aké mala tvoja mama.“ Mám aj jej pamätník, do ktorého jej v rokoch 1924 – 27 písali kamaráti. Najviac ma zaujal tento zápis zo 17.marca 1927. Mala vtedy 17 rokov: „Spomienka. Keď už budeš manželkou a drobné detské ruky ťa budú ťahať za sukňu a prečítaš si týchto pár riadkov, spomeň si na svoju mladosť, na cukráreň Charleston a iné bláznovstvá... Spomeň si, že v mladosti sme boli veľa spolu, nemilovali ani nenenávideli sme sa navzájom, napriek tomu predsa si bola jednou zastávkou v mojom živote, v duši navždy zostane pamiatka, lebo ja na teba nikdy nezabudnem, a aj ty si niekedy spomeň na toho bohémskeho chlapca, ktorý ti pod oknami veľakrát vyhrával. Kalmár Mátyás.“ Ktovie, či sa Mátyás dozvedel o jej osude.

Ivanko sa narodil v roku 1932 v Bratislave. Neskôr sa s rodičmi presťahoval do Komárna. Často si listujem v jeho študijnom výkaze. Vysvedčenia – samé jednotky podpisoval v ľudovej škole ešte otec. V roku 1943 nastúpil do komárňanskeho katolíckeho Svätobenediktínskeho gymnázia svätého Imricha (aj môj otec tam študoval). Vo februári už polročné vysvedčenie podpísa-

la mama. Otec bol na vojne a nič o ňom nevedeli. Zvláštne je, že za prvý ročník mu dali vysvedčenie už 1. apríla 1944. Skončil s vyznamenaním. Nevie, prečo ukončil školský rok tak skoro. Možno židovských žiakov vylúčili z katolíckej školy, alebo mama ho poslala vtedy na dedinu, aby ho tam schovali. Ktovie. To sa už nedozvieme.

Rozmýšľam, ako by som sa zachovala ja, či by som dokázala dať deti preč od seba, aby som ich tým zachránila. Som rada, že som nebola vystavená takejto dileme.

Zachovalo sa veľa fotiek aj zo Subotice, kam často chodili k Bözsikiným rodičom. Všetci vyzerali šťastní. Keď ešte otec žil, vyhľadali sme s manželom a deťmi kaštieľ pri Subotici, v ktorom bývali. Našli sme tam aj človeka, ktorý poznal rodinu Inguszovcov. Tvrdil, že nikto z rodiny vojnu neprežil. V malej modlitebni, ktorá je súčasťou kaštieľa, bol sklad. Opatrujem všetky pamiatky, čo po nich zostali. Všetko je v maďarčine a keďže moje deti už po maďarsky nevedia, možno to všetko darujem do mini múzea, ktoré je v komárňanskej synagóge.

Keď sa otec vrátil v septembri 1945 z ruského zajatia, dozvedel sa, že jeho najbližší – rodičia, brat, žena, syn, 2 švagriné, synovec, ako aj ďalších 10 členov vzdialenejšej rodiny už nie sú medzi živými len preto, lebo boli židia. Otcov brat Dávid a Armin boli v koncentračnom tábore Dachau, neskôr v Buchenwalde. Ťažko tam pracovali za neľudských podmienok len s minimálnym množstvom jedla. Manželky oboch zomreli v Osvienčime. Arminova manželka Manci spolu so 6 ročným synom Petrom. Dávid žil v Izraeli od roku 1948. Založil tam veľmi dobre prosperujúcu cukráreň, ktorá je dodnes v prevádzke. Žil 95 rokov, do konca života pracoval v cukrárni. Keď som bola u neho na návšteve, vždy mi trpkou rozprával o tom, aké to bolo ťažké a nedôstojné byť väzňom v koncentračnom tábore. Nemci potrebovali jeho prácu, bol odborníkom v jemnej mechanike. Trápilo ho, že jeho žena Lili by možno prežila v Osvienčime, keby zo solidarity nešla so sestrou Bözsi a Ivankom na smrť. Neskôr si zobral za ženu Jolicu, manželku Karola, ktorý žil s rodinou v Belgicku a zomrel. Karol bol jediný z rodiny Wilheimovcov, ktorý nebol v koncentračnom tábore, ani vojakom. Ukrýval sa v Maďarsku, zabezpečil si falošné doklady a pracoval ako policajt. ◀

Pokračujeme

Synagógy a židovské cintoríny

Rozhovor so Štefanom Matieskom

Narodil som sa v Bratislave v roku 1964. Vychodil som tu základnú aj strednú školu. Pracujem v Bratislavskej teplárenskej, a.s., ako pracovník poruchovej služby. Medzi moje hobby patrí fotografovanie, štúdium histórie, hlavne 2. sv. vojny.

Som členom Klubu vojenskej histórie Carpathia, kde organizujeme aj dynamické ukážky bojov a pravidelne sa zúčastňujeme aj osláv SNP v Banskej Bystrici, kde prezen-tujeme rôzne armády, ich výstroj a výzbroj. V rámci môjho koníčka fotografujem tieto akcie a fotky ukladám na Náš klubový web.

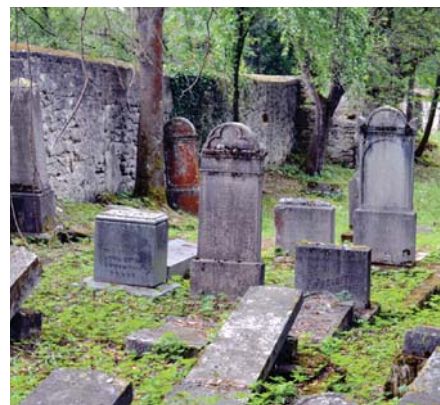
Ako prišiel nápad, založiť na Facebooku skupinu Synagógy a židovské cintoríny?

K fotografovaniu synagóg a cintorínov ma priviedla moja manželka Andrejka. Pri návšteve hrobov jej starých rodičov v Trenčíne, som si uvedomil, že ten cintorín je iný ako cintoríny, ktoré som poznal doteraz. To vo mne vzbudilo záujem o jej rodinu a ich osudy a tak som sa rozhodol, že skúsím zmapovať ich rodokmeň. Veľa informácií som získal z rodinných albumov, svoje tajomstvá vydali aj dva kufre plné dokumentov zo Slovenského štátu, informácie z internetu a odpovede ešte žijúcich členov rodiny z USA. Získané informácie som sa snažil overiť a preto som osobne navštívil

všetky miesta, kde sa pobyt týchto ľudí spomína. Nevynechal som ani cintoríny, kde som predpokladal, že nájdem nejaké pomníky, ktoré som si začal fotografovať a ukladať do archívu, pre prípad ďalšieho bádania. Fotografie som začal uverejňovať na Facebooku len v uzavretej skupine, kde bola len rodina a rodinní priatelia. Títo ma začali povzbudzovať, aby som to vzhľadom k množstvu fotografií a navštívených miest sprístupnil aj ostatným ľuďom. Skupina je verejná od roku 2016.

Z kolkých miest máte už materiály?

Na Facebookovej stránke „Synagogy a cintoríny“ sú momentálne uložené fotografie 50 synagóg a 266 cintorínov zo Slovenska a 41 cintorínov a synagóg v Rakúsku, Chorvátsku, Česku, Maďarsku a Slovinsku. V galériách nechýbajú ani 2 židovské vojenské cintoríny, domy rabínov, pamätníky holokaustu a pamätné tabule či „zlaté kocky“.



Ako zbierate nové materiály?

Informácie zbieram hlavne z internetu. Paradoxne najviac informácií nachádzam na zahraničných weboch, hlavne z USA, Maďarska a Izraela. Na mnohé miesta ma upozorňujú aj návštevníci stránky. Zistené lokality si následne roztriedim do krajov, okresov a miest a dopredu si naplánujem výjazd. Je to však náročné na financie. Všetko financujem z rodinného rozpočtu.

Máte zábery z okresu Komárno? Keď áno, z ktorých miest?

Do Komárna to mám z Bratislavy 100 km. Cintorín mám odfotený zatiaľ len spoza plotu. Do vnútra by som sa rád dostal niekedy na jar, až budú vhodnejšie podmienky na fotografovanie. Z pamiatok v Komárne mám v galérii synagógu na Ulici Eötvösa, cintorín na ulici Zlatého muža a pamätník popraveným na nábřeží Dunaja. V okrese Komárno nechýba cintorín v Zemianskej Olči.

S akými ohlasmi sa stretávate v rámci Vašej práce?

Pri svojej „práci“, som sa nikdy nestretol u ľudí s nevraživosťou, pohrdaním, či nejakými posmeškami, alebo nevhodnými poznámkami. Naopak, ľudia mi vždy poradili, alebo ma nasmerovali na to správne miesto. Trošku som mal problém so vstupom na cintorín vo Viedni, Pezinku či Huncovciach. Všetko sa nakoniec podarilo vyriešiť, aj vďaka kontaktom v ŽNO Bratislava.

Aké plány máte v budúcnosti?

Najbližšie, koncom januára, robíme v rámci Klubu vojenskej histórie akciu v Bardejove. Takže vyrážam tam o dva dni skôr a po ceste sa zastavím napríklad v Levoči, Zborove či Kurime. Tiež sa v lete teším na Oravu. Námestovo, Trstenú, Dolný Kubín. ◀



Tubišvat v Bálintovom dome

Nový rok stromov privítali v budapeštianskom Bálintovom dome veselým detským programom. Malých i veľkých očakávali hry s rôznymi zastávkami a vzrušujúce ekologické úlohy. Konalo sa aj divadelné predstavenie za účasti Židovskej komunitnej scény, a tubišvatový seder pod vedením hlavného rabína Tamása Verősa s obrovským množstvom ovocia. Bohatá ponuka podujatí komunitného centra je zverejnená na stránke balinthaz.hu. ◀

PA

PT

Komunikácia Ústredného zväzu židovských náboženských obcí na Slovensku

Volám sa Roman Gajdoš a od júla mám na starosti komunikáciu Ústredného zväzu židovských náboženských obcí na Slovensku. Narodil som sa v Košiciach a v tomto meste dodnes žijem. Vo svojom civilnom povolani sa venujem tlmočeniu a prekladom. Nemám jedného zamestnávateľa, pôsobím na „voľnej nohe“, teda v slobodnom povolani.

V praxi to znamená to, že veľa cestujem medzi Košicami, Bratislavou, Bruselom a Parížom, keďže tlmočím najmä francúzsky jazyk. Od 15 rokov som bol členom Slovenskej únie židovskej mládeže a v 18 rokoch som sa stal členom košickej ŽNO.

Aké sú najdôležitejšie úlohy ÚZŽNO, aké sú úlohy hovorca?

Mám na starosti komunikáciu ÚZ ŽNO, teda strešnej organizácie slovenských židovských obcí. Mojou úlohou je teda zastupovať navonok všetky židovské komunity žijúce na Slovensku. V praxi to znamená, že tlačovými správami reagujem na najrôznejšie udalosti týkajúce sa Židov a židovských komunít. Snažím sa tiež sprostredkovať informácie týkajúce sa Židov na Slovensku a na celom svete i členom slovenských židovských obcí. Na to používam tri hlavné komunikačné kanály: sociálne siete, webovú stránku a emailový newsletter. ÚZŽNO si však uvedomuje, že nie všet-

ci členovia slovenských ŽNO majú prístup k elektronickej komunikácii, a preto už čoskoro vyjde tlačný občasník ÚZ ŽNO, vďaka ktorému odstránime i túto komunikačnú bariéru.

Čo to pre vás znamená, zastupovať slovenské židovstvo na verejnosti a pred médiami?

Komunikujem so slovenskými i zahraničnými médiami v mene ÚZ ŽNO, ktorého ambíciou je pomáhať jednotlivým židovským obciam, ako aj iným židovským organizáciám úspešne realizovať ich činnosť. Preto sa snažím najmä o to, aby komunikácia bola vyvážená, teda aby navonok pôsobila židovská komunita ako jednotný, silný celok (a niekedy to nie je úplne ľahké :)).

Koncom roka 2019 prebehli svetom fotografie zničených židovských cintorínov na Slovensku. Čo môže zväz urobiť v záujme obrany proti antisemitským útokom?



Na sklonku minulého roka došlo k dvom vandalským činom na židovských cintorínoch a voľba správnej komunikačnej stratégie bola pre mňa veľkou výzvou. Okamžite sme vydali správu, v ktorej sme okrem vyjadrenia zdesenia a smútku poprosili širokú verejnosť o to, aby bola vnímatejšia, ostražitejšia a aby sa naši sympatizanti nezaradili medzi pasívnu mlčiacu väčšinu. Dali sme si záležať v našej komunikácii i na to, aby sme vyjadrili vďaka všetkým subjektom, ktoré nás po udalostiach podporili.

Koho by ste chceli osloviť webovou stránkou ÚZŽNO a facebookovou stránkou? Aké sú podstatné redakčné zámery?

V roku 2020 sa budeme snažiť vyberať tie najzaujímavejšie udalosti s dôrazom na dianie na Slovensku. Vedome budeme vyberať aj odlišné témy od tých, ktoré rezonujú v celoštátnych médiách, aby sme sa vyhli duplicitnému informovaniu. Budeme sa snažiť vyvolať v našich čitateľoch pozitívne emócie, a preto budeme informovať o úspechoch slávnych židovských vedcov, umelcov atď. Pre rok 2020 je mojím osobným želaním, aby sa zintenzívnila spolupráca medzi ÚZ ŽNO a jednotlivými ŽNO, a to tak, aby som bol včas informovaný o podujatiach, ktoré organizujú. Viem o nich informovať len vtedy, ak sa o nich dozviem. ◀



ÚSTREDNÝ ZVÄZ ŽIDOVSKÝCH NÁBOŽENSKÝCH OBCÍ

Smutný Purim 5780

Naša komunita niekoľko hodín pred vyhlásením celoštátneho núdzového stavu prijala ťažké a bolestné rozhodnutie, že v záujme ochrany zdravia účastníkov zruší tohtoročné stretnutie pri príležitosti sviatku Purim. Plánovaný koncert, čítanie Megily a chutné jedlá sa teda konať nebudú. Na druhý deň zakázali organizovanie podujatí, Židovská náboženská obec v Komárne teda v tomto duchu prerušila osobné vybavovanie záležitostí v kancelárii. Dávajme si pozor a dávajme pozor aj na všetkých okolo nás! ◀

PA

PT-PA

Komunitná mozaika

– fotografie z minulosti našej obce –



► 2009 – „Rekonštrukcia v budove Menházu, začatá v roku 2008, sa skončila do termínu začiatku Komárňanských dní. Vďaka našim úspešným projektom v konkurzoch roku 2009 bolo v máji konečne zbúrané schodište, ktoré bolo vo veľmi zlom stave. Schodište obnoví firma Boldi. Súčasne s rekonštrukciou tu budú umiestnené aj nové zábradlia. V nasledujúcej fáze prác dáme vymeniť podlahu na chodbe. Koncom apríla a začiatkom mája sa uskutočňuje najväčší kultúrny festival v Komárne, Komárňanské dni. V nedeľu, 26. apríla popoludní, sa otvorili brány Menházu a všetci záujemcovia mali možnosť pozrieť si synagógu a mikromúzeum Ármina Schnitzera. O pol tretej sa synagóga naplnila a začal sa koncert David Klezmer Kvintetu a speváčky Judit Klein.“

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia! Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia
IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno
alebo
IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Nástenka

krátke správy

Vydávanie Spravodajcu, klub Šalom a ŽNO v Komárne podporili anonymní darcovia. Ďakujeme!



Kancelária ŽNO v Komárne je v dôsledku pandémie na dobu neurčitú zatvorená, našu obec môžete v tomto období kontaktovať elektronicky na adrese kile@menhaz.sk.



Na jarné a letné obdobie sa u nás už ohlásilo mnoho návštevníkov; veríme, že ich už budeme môcť u nás privítať.



Dotáciu v roku 2020 sme dostali od mesta Komárno a od Nadácie Gábora Bethlena. Ďakujeme.



Spravodaj – mesačník ŽNO v Komárne, **založený** v roku 5756. (1996), **šéfredaktor**: Tamás Paszternák (tamas.paszternak@menhaz.sk), András Paszternák (andras.paszternak@menhaz.sk), **spolupracovníci**: Judit Haas, Mgr. Ferenc Piczek, **grafická úprava**: Richard Saláth, **jazyková korektúra**: Zsuzsanna Paszternákné Kertész (Komárno), Katarína Potoková (Nitra), tlač: Nec-arte Kft., Komárno, **adresa ŽNO**: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel.:/fax: 00421/35/7725-355. **Regisračné číslo**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Periodikum je nepredajné.

Synagógy a židovské cintoríny



► „K fotografovaniu synagóg a cintorínov ma priviedla moja manželka Andrejka. Pri návšteve hrobov jej starých rodičov v Trenčíne, som si uvedomil, že ten cintorín je iný ako cintoríny, ktoré som poznal doteraz. To vo mne vzbudilo záujem o jej rodinu a ich osudy a tak som sa rozhodol, že skúsím zmapovať ich rodokmeň.“ – rozhovor so Štefanom Matieskom (strana 4.)

Oznámenie

P očas trvania pandémie koronavírusu sú naše programy pozastavené. Akonáhle sa situácia zlepší, opäť svoju činnosť obnovíme. O tomto budeme našich čitateľov informovať aj na stránkach našich novín. Želáme každému dobré zdravie! ◀

Sviatok Pesach

S viatok Pesach začína v stredu 8. apríla večer. Prvé dva dni sú hlavné sviatky, 9. a 10. apríla. V dňoch 11. až 14. apríla sú polosviatky. Posledné dva dni hlavných sviatkov začínajú 14. apríla v utorok večer. Ôsmy deň Pesachu končí vo štvrtok 16. apríla západom slnka. Počas hlavných sviatkov bude židovský cintorín v Komárne zatvorený. Každému z našich čitateľov želáme kóšer Pesach! ◀



Séderový večer

V zhladom na situáciu v dôsledku koronavírusu sa spoločný séderový večer v tomto roku nebude konať. O možnosti zakúpenia macesa budeme našich členov informovať telefonicky alebo elektronickou cestou. Ďakujeme za porozumenie! ◀

Myšlienky redaktora

S edím a sledujem vysielanie slovenskej verejnoprávnej televízie. Už len niekoľko minút a začnú vysielat dokumentárny film Krok za krokom z dielne



ANDRÁS PASZTERNÁK

Petra Scheinera, nášho súverca žijúceho v Zürichu. Na obrazovke sa odohráva kronika dvoch desaťročí, zábery natočené v komárňanskej obci v rokoch 1999 až 2019. Mnohé z rozhovorov a scén sú mi už známe z prechádzajúcich verzií, ktoré vznikli v ostatných rokoch, ale objavujem aj zábery, ktoré som ešte nikdy nevidel. Film v trvaní vyše jednej hodiny dokresľujú Petrove osobné komentáre a inšpirujúce námety. Nový uhol pohľadu osvetľuje aj známe vety z inej stránky. Ťažko nevyroniť slzu pri sledovaní tohto filmu, vidiac stav Menházu (Starobinca) pred pätnástimi-dvadsiatimi rokmi, mnohé milé tváre, ktoré už nie sú medzi nami. Ako by si užívali pohodu obnovených miestností, porozprávali sa s nami, strávili s nami podujatia. Dojmy z videného ma neopúšťajú celé hodiny, ak už nič iné, aspoň toto sa pre nasledujúce generácie určite zachová. Film v týchto dňoch premietali/premietajú na mnohých festivaloch od Zürichu po Viedeň. Ďakujeme Petrovi, jeho manželke Susi a každému, kto urobil niečo v záujme toho, aby toto dielo uzrelo svetlo sveta! ◀

